

Lea Fatur:

Matjažek.**4. Pumf! Pumf! Bum! Bum!**

Zavrtelo se mu je v glavi, dečku malemu, zavrtelo kakor takrat, ko je bil padel — še manjši, kakor je zdaj — raz ognjišče. A takrat je pritekla mama, je pobrala svojega ljubčka, ga poujškala, pobožala, poljubčkala, mu pihala v čelo, pritiskala ključ na buško in bila po ognjišču, po grdem, ki je vrglo Matjažka.

Zdaj pa je mamin in stare mame deček v žaklju, leži na tleh... Zdaj pa mama! O mama! Kje si mama, da pobereš Matjažka, da ga rešiš iz žaklja? Kje si...? Ne more je doklicati iz žaklja, iz temnega.

In ata? Strici? Boter Matjaž, ki pobija Turke? Kaj ne vidi nihče, da je vzel Matjažka Turek? In ni slišal nihče, kako je rrrsknilo ob tla in ob Matjažkovo stegenico, ko je priletel deček-žakelj na tla? Sablja, lepa sablja se je zlomila, kakor da je iz lončevine. Lok je še na hrbtu in pšice so v tulcu, toda junak, ki se je postavljajl še malo prej, je v žaklju... O Jezušček! O mamka božja! Podkrnos! Priden bom! Molil bom...!

Pumf! Pumf! Bum! Bum! In ata in mama — klici in vekanje...

Matjažek odpre oči, ki jih je bil zaprl v strašnem poletu. Skuša gledati. Žakljevinna je redka. Vidi skozi njo, da leté okoli njega drugi deček-žaklji na tla, se zvijajo, bijejo s komolci, kričijo na pomagaj in jokajo.

»Bum! Bum!« — to je streljanje... »Bim — bim — bim...« to je zvonjenje. In vse je rdeče... Vse mesto pred mestom, kolikor more videti mali deček, ki leži v žaklju na tleh, gorí, prasketá, se podira. Turki na konjih lovijo dečke in velike ljudi, bašejo dečke v žaklje in vežejo ljudem roke na hrbtu... O mama! O ata! Podkrnos! To je svatba! Kaj ni rekel deček mali: Domov! Pa so bili hudi stara mati!

»Pumf!« — prileti na Matjažka žakelj, se prevali, vpíje: »Pomagajte, kristjani! Rešite nas!«

To je glas bolj velikega dečka. Ta že ve, kako se kriči. In Matjažek vpíje za njim: »Pomagajte, kristjani! Domov! V Podkrnos! Turki so me vzeli!«

»Nikar se ne deri, zlahtni gospod!« se oglasi iz žaklja. In Matjažek vé: to je tisti hudobni deček, ki mu je bil nagajal: »Jeni ani ho! Kavaleri ho!« Sunil bi ga z nogo, pa ne more. Oni pa govori:

»Čuješ, Podkrnčev! Sabljo imaš! Prederi žakelj, pa boš ven zlezal in razvezal mojega, pa bomo bežali!«

»Bežali? Kako, ko je sablja zlomljena!« zajoka Matjažek.

»Ti si junak iz lecta!« se jezi hudobni deček. »Pobiči! Suvajte v žakelj z nogami in s pestmi! Hitro! Nobenega Turka ni blizu.«

Žaklji se razgibljejo — se napihujejo — premetavajo. — Zdaj! — Rrrsssk! — Poleg Matjažka eden, in noga hudobnega dečka v njegovo stegno. Rrrsssk! sledi druga noga... Zdaj! — Viš ga! že stoji — se otepa — ne dobi rok ven — pa teče deček-žakelj, teče ob mestnem zidu. Drugi žaklji se napihujejo, Matjažek suva in suva v svojega — pa nič rrrreska... In že prihaja — top! top! — dva Turka in pomf! pomf! — prileti še par žakljev, in se sliši novi jok in napomagaj!

»Mirno, pasje seme!« zarohnita Turka na dečke-žaklje in skočita s konj. Z nogami štejeta žaklje in se smejeta, ko žaklji stokajo. Potem se ustavita ob Matjažku in govorita:

»Allahu hvala! Lep plen smo nagrabili! Do dva tisoč duš imamo zarobljenih. To bomo prodajali, Ibrahim!«

»In požigali smo! Od Vrbskega jezera do Velikovca je komaj kaka hiša ušla plamenu.«

»Čudim se sam, kak strah je zlezal kristjanom v kosti. Že dva tedna smo v deželi, pa se nam ne postavi nihče v bran.«

»Ne poznaš, Ahmed, teh ljudi! Ko so bili nabrali lani nekaj denarja za vojno zoper nas, so nas pustili, da smo požigali po Kranj-

skem in Štajerskem; oni — vitezi namreč — pa so šli najprej na Urha Besniškega, ki je držal z Baumkirchnerjem, ko se je bil uprl cesarju. To vidiš: zapro se v mesta in gradove, pa počakajo, da odidemo. Šli bomo z jetniki mimo Celovca, pa nihče nam ne bo branil.«

»Če nas ne bodo počakali, kakor že tolikrat, kristjani ob Soči?«

»Imajo zadosti od lani, bodi brez skrbi, Ahmed! Ubili smo ob Sotli dosti koroških vitezov, in Jurij Ostrovrški še čaka v Bagnu odkupnine: 4000 goldinarjev, pa jih bo težko dočakal,« se nasmeje Turek Ibrahim.¹ »Ho-ho! Ne marajo vitezi nad nas, rajši nad kmete, ki se p~~o~~ntajo. Mislijo rajši neumne, da bodo ubranile Turku v deželo. In če bi ravno kdo čakal pri Sotli ali kje drugje na nas — pomorimo — kakor navadno — rajši vse ujetnike, kakor da jih pustimo kristjanom.«

»Zdi se mi, Ibrahim, da jih pogine že tako polovica na potu. Otrokom je treba dati zraka, odvezati žaklje. To bo vse ob zavest.«

»Bič je dobro zdravilo za omedlevico!« se zakrohoče hudi Turek. »Niso tako občutljive te koroške buče. Tudi jaz sem to prestal. Ne vem, odkod so me pripeljali dečka... Ko pridem v te kraje, zažgem mogoče dom svojega očeta in ubijem mater... In zato besnim bolj kakor ti, ki te je rodila Turkinja.«

Matjažek je trepetal v svojem žaklju. Moriti, ubiti... To je razumel. Bič! Je za konja, pa boš tepel ž njim, hudi Turek, dečke... In ni mame, ni ata, ni stricev... Kako naj vpije zdaj mali deček, ko ga bo Turek z ного in bičem! O angelček moj, na strani mi stoj, Matjažku in drugim dečkom...

Halali... halalo... Jej, to so roгови... »Zbirajo se,« pošepeta večji deček-žakelj, »zdaj nas odvedejo od doma in nas bodo naredili Turke.«

»Jaz ne bom Turek,« mu odgovori iz več žakljev, in Matjažek pritrdi: »Tudi jaz ne!«

Rogovi trobijo in kličejo. Pa vse drugače, kakor je trobil podkrnoški črednik, in še drugače, kakor je trobil stric mesar, kadar je prišel iz mesta po živino. Jej, toliko rogov ni slišal mali deček še nikoli.

In Turkov hudih se je nabralo po vsem mestu pred mestom, kamor sežejo Matjažkove oči. In ojej! Toliko zvezanih mōž in ženâ, ki jih žene na konopcu Turek, kakor mesar, kadar je nakupil živino... In ojej! Na konjski rep privezane gospode, na konja privezane žene... In vrsta tako dolga kakor več — večkrat mesarjeva vrsta...

Ah, zdaj nad dečke-žaklje! Na konja priveže Turek prvega, kakor da je žakelj moke. Deček vpije, Turek tolče... Vsi žaklji

¹ Potočnik: Vojvodina Koroška, II. zvezek, stran 71.

vpijejo... Turek Ibrahim tepe, Turek Ahmed pravi: »Zadušili se bodo,« in hoče pomagati dečkom. Turek Ibrahim pravi:

»Bolj ko jih bom tepel, bolj bodo oni druge pse kristjanske! Spoznali bodo pravo Mohamedovo vero.«

»Pravo vero, ki je ti še nimaš! Prerok nam ukazuje usmiljenje do siromakov, posebno do otrok.«

»Nakladaj rajši to pasjeversko zalego!« robanti hudi Turek. — Halali — halalo! pojó rogovi, konji tresejo zemljo, žene in možje vpijejo v mestni zid: »Ljudje božji — rešite nas!« Otroci tulijo: »Ata! Mama! Rešite nas!«

Zid ostane gluh, vrvi se napnú, konji poskočijo. Zdaj je zgrabil Turek Matjažka. Zavekal je: »Mama!«

In že je bila pri njem, že ga je vzela v naročje, ljubčkala in dejala: »Ne dam svojega malega dečka Turku hudemu!«

Potem sta pa letela, letela kakor ptička-lastovička visoko gori — in sta priletela v Podkrnos. In ata in stara mati in teta in strici in gospod proš in mačica in kačica, vsi so se veselili, da se je vrnil Matjažek — — —

(Dalje prihodnjič.)

Vanin:

Težko pričakovanje.

Nikolaj, Nikolaj
sveti naš,
s sivo častiljivo brado:
težkó, težkó
te čakamo, tebe
in angelcev zlato armado!

V urah večernih
zdaj le o tebi še kroži beseda.
Indija Koromandija —
in vse več
nam košek je tvoj vsem, seveda!

Ah, Marica silno bi rada
nekaj igrač,
a Tonček moli goreče
za knjigo o palčkih,
o bajnih zakladih
iz bajnih palač.

Vsi pa, brez izjeme,
pozabiti nočemo dobrih slaščic.
»O Nikolaj sveti:
kmalu že pridi k nam!
K tebi naj ide naš klic.«

